І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛИСТОПАДА 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 20, 1962 No. 221. VOL. LXVIII.

ЗДА І СССР ПРОДОВЖУЮТЬ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ КУБИ

Об'єднані Нації, Н. Й. — В неділю 18-го листопада ц. р. ЗДА і СССР відновили переговори в справі Куби після дводенної перерви. Віднова цих нарад відбулася тим способом, що голова координаційного комітету в справах Куби Джан МекКлой був гостем на полуденку в представника Хрущова Василя В. Кузнецова в будинку совєтської делеґації до Об'єднаних Націй в Глен Кові на Лонґ Айленді. МекКлой залишився в Кузнецова до 5-ої години по полудні. Не видали повідомлення про ці переговори, але передбачається, що представники ЗДА і СССР нараджувалися над тим меморандумом, яке СССР і Куба вислали до ЗДА, домагаючися, щоб Америка негайно дала ґарантії, що не буде робити інвазії на Кубу. Дехто навіть передбачає, що новий совєтсько - кубинський меморандум домагається, щоб ЗДА погодилися здійснити п'ять домагань Кастра, які він вже давно зголосив і часто їх повторяє. Кастро домагається, щоб ЗДА припинили морську бльокаду Куби і щоб не вели повітряної розвідки над островом та не допомагали кубинським втікачам, які нападають на Кубу. Але з поінформованих джерел подають, що ЗДА відкидають ті Кастрові домагання, поки не відбудеться на Кубі міжнародна контроля, яка могла б ствердити, що там дійсно немає агресивної зброї — далекосяжних ракет. ЗДА домагаються також, щоб СССР забрав із Куби свої бомбовики, яких там має бути принаймні 30. ЗДА згори відкидають домагання Кастра, щоб ця країна залишила свою морську базу на Кубі Ґвантанамо, яку ЗДА мають там від 1903-го року. Меморандум в справі Куби передав головний секретар ОН У Тант ще в четвер минулого тижня, бо тоді він дістав його від представників Куби і СССР, але перша нарада над порушеними проблемами в цьому меморандумі відбулася аж в неділю. В понеділок, 19-го листопада переговори мають продовжуватися. В політичних колах звертають увагу на те, що кубинська криза знов загострилася. Кастро заповів, що буде стріляти да американських розвідчих літаків над Кубою, а представник ЗДА відповів на цю погрозу, що ЗДА продовжуватимуть лети своїх літаків, це значить, що американські нищильники можуть збомбити летунські бази на Кубі, з яких обстрілювали б американські розвідчі літаки. Одночасно з Москви повідомляють, що Комуністична партія в своєму органі „Правда" обороняє політику Хрущова у справі Куби. „Правда" виступає проти критики становища Хрущова в країнах совєтського бльоку і оскаржує критиків в тому, що „пхають людство до світової війни". В західніх колах твердять, що „Правда" в цілосторінковій статті виступає в першу чергу проти китайських комуністів, хоч згадується в статті тільки албанських комуністів. „Правда" заявляє, що ані „буржуазні пропаґандисти, ані інші фальсифікатори" не зможуть заперечити того, що СССР врятував мир у світі і зберіг проти знищення кубинську революцію".

В Ню Йорку заарештовано трьох кубинців, які готувалися до саботажів

Ню Йорк. — Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій 17-го вересня заарештували трьох прихильних Кастрові кубинців, які робили підготову до великих саботажів в самому місті, де мали висаджувати в повітря великі крамниці, та в стейті Ню Джерзі, де є великі нафтові рафінерії. Оскаржені є в цих саботажових плянах і два члени кубинської делеґації до Об'єднаних Націй Хозе Гомез Абад і його дружина Ельса Монтеро де Гомез Абад, які користають із дипломатичного імунітету, і державний департамент домагається, щоб вони негайно залишили ЗДА. Заарештований є новоприбулий аташе кубинської місії Роберто С. Касанова, який, як ЗДА гадає, ще не має дипломатичного імунітету і є заарештований за кавцією $ 250,000, Маріно А. Е. Дель Кармен Спейро и Кабрера $100.000 кавції, і Хозе Гарсія Орелляна — $ 100,000 кавції. Заарештовані ще й двоє американців. При арештованих знайдено зброю та вибухові і запальні матеріяли до роблення бомб. Представник Кастра в Гавані заявив, що ці заарештовання, — це „маневр сикі", які мстяться за те, що на Кубі викрили були американських саботажистів.

На Кубі мають бути китайці, які зістрелили літак „У-2"

Вашинґтон. — Сюди надійшла вістка з Варшави, що це китайські комуністи обслуговували ті протилетунські батерії, які 24-го жовтня над Кубою зістрелили американський розвідчий літак „У-2". Таку вістку поширили комуністи в Польщі, і вона не є потверджена офіційно. В Польщі гадають, що китайський спротив політиці Хрущова на Кубі має більше пропаґандивне, а не практичне значення. Але є й такі, які вірять, що китайці таки спричинять те, що Кастро вестиме гостру протиамериканську політику, і загострення між Гаваною і Вашинґтоном триватиме і не закінчиться і те розходження, яке існує між Москвою і Китаєм. Кастро йде за Китаєм, але не зриває і з Москвою. Важко передбачити дальший хід подій, але певне те, що немає того злагідження, про яке вже говорилося після того, як СССР забрав із Куби нібито всі ракети, але чомусь то Кастро не дозволяє на інспекцію, якої хоче Москва.

В АМЕРИЦІ

● Між новими членами 88-го Конґресу є і 45-річний Роберт Тефт молодший, син покійного сенатора республіканця Роберта Тефта, та внук президента Вілліма Говарда Тафта (1908-1912). Це третє покоління Тефта втішається солідністю свого батька і теплотою свого дідуся Вілліяма.

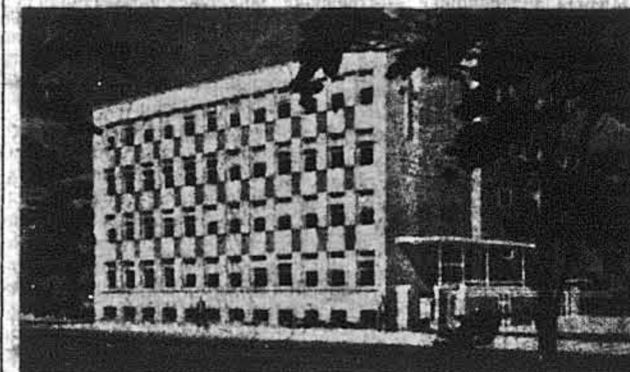
● Директор Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб заявив, що ЗДА таки вспіють до 1970 року вислати людину на Місяць, згідно з проєктом Аполло. Вебб казав, що немає нового пляну про збільшення видатків на космічну програму, як про це дехто говорить.

● Президент Кеннеді наймeнував окремий комітет, який має зайнятися тими справами, якими ціле життя найбільше турбувалася недавно померла пані Ф. Д. Рузвелт. Цей новий комітет, що складається з 18-ох осіб, очолює американський амбасадор до О'єнаних Націй Адлей Стівенсон. Комітет дбатиме про охорону громадянських прав та про поліпшення життєвих умов між найбіднішими.

● Американський атомовий підводний човен „Джордж Вашинґтон" 15-го листопада закінчив два роки своєї служби, перебуваючи ввесь час на океанах, і не бувши ані одного дня в порті, щоб перевести якусь направу. Цей підводний човен має свою базу в Голілок в Шотляндії.

В ДЖЕРЗІ СИТІ ВРОЧИСТО ВІДЗНАЧЕНО 75-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРАФІЇ

ВРОЧИСТІСТЬ ВКЛЮЧАЛА БЛАГОСЛОВЕННЯ КАПЛИЦІ В НОВОЗБУДОВАНІЙ ШКОЛІ

Нова парафіяльна школа св. апп. Петра і Павла в Джерзі Сиrі, збудована за репродукованим на цій фотознімці пляном арх. інж. Аполінарія Осадци.

Джерзі Сити, Н. Дж. — В неділю, 18-го листопада, тут відбулися великі торжества з нагоди 75-річчя створення української католицької парафії св. апп. Петра і Павла, другої з черги української католицької церкви в ЗДА, та благословення каплиці в новозбудованій величавій парафіяльній школі. Врочистість почалася серед неприятливої погоди — перемішаного з дощем першого цьогорічного снігу в місті — процесією від недалечкого парафіяльного дому до новозбудованої школи при вул. Бентлі, в безпосередньому віддалені від Гадсон Бульварду, головної маґістралі міста. В новій каплиці зібралися парафіяни, давні піонери та їх нащадки і нові поселенці. Після благословення каплиці, що його довершив генеральний вікарій філядельфійської архидієцезії впр. о. монсіньйор Михайло Польовий в заступстві ВПреосв. Митрополита Кир Амвросія Сенишина, який перебуває в Римі на Вселенському Ватиканському Соборі, всч. о. Ол. Крохмальний в сослуженні всч. о. М. Михайлова, о. В. Танчака, о. М. Федоровича та о. Ст. Сулика відправив торжественну Службу Божу. Проповіді виголосили всч. о. Р. Боднар українською і всч. о. Г. Саґан англійською мовами. Співали до Служби Божої об'єднані хори українських католицьких парафій Байону і Джерзі Сити під диригентурою п. Івана Задорожного та зі солями мгра Осипа Стецури. Між іншим, у хорі співав і архітект нової школи, інж. Аполінарій Осадца. О год. 6-ій ввечері в великій залі Народного Дому відбувся ювілейний бенкет з участю багатьох священиків, мейора міста, конгресменів та інших видатних представників міста і громади. Український Народний Союз, який допоміг в будові школи поважною гіпотечною позичкою, репрезентували його гол. предсідник п. Йосип Лисогір і гол. касир Роман Слободян. Гол. предсідник „Провидіння" всч. о. монс. Степан Тиханський був одним з головних промовців під час бенкету, а приявний був також заст. гол. предс. д-р Вол. Пушкар та інші. Бенкет започатковано відігранням американського гимну та співом „Отче Наш" у виконанні згаданого хору. Відкрив бенкет коротким словом п. Іван Процик, а його тостмайстром був адв. Ст. Маґура. Крім о. монс. Ст. Тиханського відповідну до нагоди промову виголосив всч. о. Вол. Білинський. Промовляв також посадник міста п. Ґанджемі та інші. Відчитано ряд привітань, між ними від губернатора стейту Р. Гюза та інших достойників. Кінцеві заввагн виголосив парох впр. о. декан Антін Борса, зусиллям і стараннями якого парафія і завдячує будову цієї нової величавої школи. Кінцеву молитву вдячности провів впр. о. монс. М. Польовий, а закінчено бенкет молитвою „Боже Великий".

Бруклин відзначив Листопадові Роковини і. 20-річчя УПА

Бруклин, Н.Й. — Комітет Об'єднаних Організацій міста Бруклина влаштував в неділю 18-го листопада ц.р. в залі Українського Народного Дому при Гренд вул. Листопадову Академію і одночас відзначив 20-річчя Української Повстанської Армії. На програму Академії склалися: відспівання американського гимну Ст. Галасем, та виконання церковним хором під керівництвом Л. Рейнаровича стрілецького гимну „Гей у лузі червона калина". Вступне слово виголосив о. кан. Юрій Менцінський, який гарними словами згадував, як 1918 року український нарід в Галичині будував свою державу. Доповідь мав колишній старшина УПА І. Й. Соколенко, що представив в історичному розвиткові боротьбу українського народу за волю і самостійність. Юначки СУМА з Бруклина відспівали дві пісні, згаданий вище хор відспівав чотири пісні, Юнацтво СУМА виконало деклямації, Л. Ренарович відспівав дві пісні УПА при акомпаніяменті Т. Левицького, а драматичний гурток відограв фраґменти п'єси „Земля і кров" Гриневича. При фортепіяні був п. Т. Левицький.

На відкритті летовища ім. Доллеса були присутні Кеннеді і Айзенгавер

Чентіллі, Вірджінія. — Президент Кеннеді 17-го листопада відкрив летовище для джетових літаків, якеноситиме назву колишнього державного секретаря покійного Джана Фостера Доллеса. Під час церемонії відкриття промовляв і колишній президент Д. Д. Айзенгавер, за президентури якого це летовище почали будувати. Воно є двічі більше від нюйоркського летовища Айлдвайлд і лежить 27 миль від Вашинґтону. Присутні були вдова по Доллесі, брат покійного колишній голова Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес та вдова по архітекті Іро Саарінені, який проєктував і будував це летовище, що, як сказав президент Кеннеді, є „визначною прикрасою цієї країни". Айзенгавер сказав, що з того летовища користатимуть чужі дипломати, і прізвище Доллеса нагадуватиме їм того, хто „ціле своє життя служив країні, справі миру та безпеки в світі". І президент Кеннеді хвалив думку Айзенгавера назвати це летовище ім. Доллеса, який був членом надзвичайної родини. Кеннеді згадав брата Джана Фостера Доллеса — Аллена Доллеса і вказав на те, що Джан Ф. Доллес „починаючи від 19-го року життя служив своїй країні під час президентур майже всіх президентів", які були за його життя. Кеннеді згадав дядька Дж. Ф. Доллеса — державного секретаря Роберта Н. Лансінґа і його дідуся — державного секретаря Джана В. Фостера.

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУЛАСЯ ТРЕТЯ КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Д-р Осип Бойчук обраний на голову Головної Пластової Ради

Союзівка, Керґонксон. — Минулої суботи й неділі, 17 і 18-го листопада, на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах відбулася третя з черги Конференція Українських Пластових Організацій, в результаті якої обрано нову Головну Пластову Раду з д-ром Осипом Бойчуком на чолі, дотеперішнім головою Головної Пластової Булави. Конференція Українських Пластових Організацій об'єднує Крайові Пластові Старшини в ЗДА, Канаді, Арґентині, Англії, Німеччині, Австрії і Франції. Відкрив конференцію в суботу, 17-го листопада о годині 2:30 по полудні дотеперішній голова Головної Пластової Ради пласт. сеньйор керівників інж. Яро Гладкий, після чого пластовий капелян о. Богдан Смик провів молитву „Царю Небесний". Після відспівання пластового гимну, інж. Яро Гладкий згадав про відхід у вічність начального пластуна Сірого Лева — проф. Северина Левицького, зазначивши, що його 40-літня служба в українському пласті продовжується його послідовниками. В конференції взяло участь 124 повноправних делеґатів та 47 гостей. Численно були заступлені Пластові організації із ЗДА і Канади, а Пластові організації із заморських країн прислали свої поіменні уповноваження. Конференцію проводила обрана Президія, в складі: пласт. сен. інж. Е. Кульчицький — голова, інж. Мирон Раковський та інж. Тарас Дурбак і пані Ярослава Зорич з Канади — заступники голови та секретарі пл. сен. Микола Кавка, ст. пл. Христя Волицька і пл. сен. інж. Любомир Онишкевич. Конференція прийняла звіти із 4-річної діяльности дотеперішньої Головної Пластової Ради та вибрала нову в складі: пл. сен. д-р Осип Бойчук — голова; члени: д-р Ганна Коренець, інж. Мирон Раковський, Лев Винницький (Монтреал) і проф. Ол. Бережницький (Воффало). Головну Пластову Булаву обрано в такому складі: інж. Яро Гладкий — голова, заступник — інж. Роман Голод (Торонто), інж. Юліян Крижанівський — секретар, інж. Таярас Дурбак — головний булавний пластунів, пані Ольга Кузьмович — головна булавна пластунок, інж. Григор Бобків — голова Українського Пластового Сеньйорату. Від імени Українського Народного Союзу вітав Конференцію його головний предсідник п. Осип Лисогір, а голов. секретар УНС д-р Ярослав Падох брав участь у конференції, як один з референтів Головної Пластової Булави. На конференції були приявні і два канадійські члени Головного Уряду, головний радний і директор Канадійської канцелярії У. Н. Союзу п. Богдан Зорич з Торонта і гол. радний Богдан Мельник з Монтреалу. УРСоюз репрезентував пл. сен. Роман Верган. Конференція відбувалася в великій залі, удекорований чорно - срібними стрічками, що символізували 50-річчя Пласту і жалобу з приводу смерти Сірого Лева. На чорному тлі була пластова лілея, вплетена в тризуб, а поруч прапорів ЗДА і України були прапори сімох крайових проводів Пласту.

ІНДІЙЦІ ВІДСТУПАЮТЬ ПЕРЕД МАСОВИМ НАСТУПОМ ЧЕРВОНИХ КИТАЙЦІВ

Тезпур, Індія. — Індійський уряд признається до відступу індійських військ перед масовою атакою комуно - китайських військ на двох фронтах у північносхідній частині Індії, в якій червоні здобули дві важливі місцевості: Валоκґ і Янґ. Після початкових запеклих боїв за Валоκґ, індійці відступили та продовжують свій відступ. Валонґ положений над річкою Луґіт, більшою притокою Брамапутри, і цю місцевість індійці вважали за стратегічно важливу з уваги на те, що вона до деякої міри відкриває напасникові шлях до багатої долини Брамапутри та з уваги на її безпосереднє віддалення від нафтових піль в Діґбої. В індійському комунікаті сказано, що індійські війська „завдали важких втрат ворогові, що наступає хвиля за хвилею". В індійських урядових повідомленнях говориться вже також про „тотальну війну" червоного Китаю проти Індії, хоч така війна не була формально проголошена. Комуно - китайські війська переважають індійські як своєю чисельністю, так і своїм узброєнням. Вважається, що червоні китайці мають в Тибеті щонайменше 14 дивізій, по 20,000 вояків кожна. Проти важкого озброєння ворога, індійці в багатьох випадках борються тільки рушницями та легкими кулеметами.

Помер сенатор Шавез у віці 74 років

Вашингтон. — В неділю 18-го листопада помер тут в шпиталі Джорджтавнського університету сенатор демократ із Ню Мексіка Денніс Шавез у віці 74-ох років. Він помер від комплікацій, які виникли внаслідок пістряка шиї. Він був представником свого стейту в Капітолю від 1935-го року, спочатку як конґресмен, а пізніше як сенатор. Гадають, що його місце займе республіканець, бо в Ню Мексіко губернатором до 31-го грудня є республіканець Едвін Л. Мічем, який програв цього року вибори і має право найменувати сенатора з важністю до кінця 1964-го року, бо тоді кінчалася б каденція Шавеза. Демократи мають тепер 67 сенаторів, а республіканці 32. Найменування нового сенатора збільшить котресь із цих двох чисел на одного сенатора.

„Чорноморська Січ" перемогла „Гакоах"

Минулої неділі, 18-го листопада, здобула дружина „Чорноморської Січі" в Нюарку чергову перемогу над жидівською одинадцяткою „Гакоах" в змаганнях за першість Американської Футбольної Ліґи. Кінцевий вислід цієї зустрічі, яка відбулася в непогоду на розмоклолу грищі в Нюарку, був 3:0. Ворота для „Чорноморської Січі" стрілили: Леонід Довгалюк і Мек Лавд — 2. Після цієї виграної „Чорноморська Січ" знаходиться на четвертому місці показника Американської Футбольної Ліґи з точками 10:10 і відношенням воріт 19:22.

Більшість футбольних змагань у східніх стейтах, в тому і змагання українських клюбів „Тризуба" з Філядельфії та УСК-у з Ню Йорку, не відбулися через дощ і сніг, які зробили грища непридатними до гри.

„Тризуб" Філядельфія розіграє в „Дні Подяки" на своєму грищі у Філядельфії при Кембрія і 29-ій вул. перші із серії двох змагань за чемпіонат східніх стейтів. Це будуть змагання між „Тризубом" — першуном Американської Футбольної Ліґи та Мадярським С. К. — першуном „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу минулого сезону і переможець цих двох зустрічей здобуде звання чемпіона Сходу ЗДА.

ПАРТІЯ ДЕ ҐОЛЯ ЗДОБУЛА ВЕЛИКУ ПЕРЕМОГУ У ВИБОРАХ У ФРАНЦІЇ

Париж, 19-го листопада. — У вчорашніх виборах у Франції згідно з дотеперішніми ще неповними підрахунками, велику перемогу здобули кандидати Унії для нової Республіки — партії, що підтримує політику през. де Ґоля. З підрахованих досі 16.500.000 голосів, що становить коло 88% усіх голосуючих, виходить, що партія президента де Ґоля здобула — 5.000.000, себто вдвоє більше, ніж у виборах в 1958-му році, ставши тим самим „першою партією Республіки", як це заявив міністер внутрішніх справ Рожер Фрей. Другою з черги партією, що здобула найбільше голосів є комуністична партія, здобувши — згідно з дотеперішніми підрахунками — понад 3.000,000 голосів. В усіх дотеперішніх виборах після другої світової війни комуністи здобували найбільше голосів і вони були „першою партією Республіки". Відсотково, партія де Ґоля здобула, згідно з дотеперішніми обчисленнями голосів 30.87% усіх голосів, у порівнянні з 17.5%, що їх вона мала у попередніх виборах в 1958-му році. Комуністи здобули — 20.54%, на 1½% більше, ніж мали в попередніх виборах. Найбільші втрати в користь партії де Ґоля мали партії коаліційної опозиції проти політики президента де Ґоля, себто Соціялістична, Радикальна, Популярно - республіканська та Консервативна партії, здобувши разом у теперішніх виборах 41.18% голосів, у порівнянні з 58.5% голосів, що їх вони мали в попередніх виборах. Поодиноко найбільшу втрату має Консервативна партія, яка в попередніх виборах здобула була 19.9%, а тепер уже тільки 13;6%. Уже тепер передбачається, що президент де Ґоль може дістати абсолютну більшість у новому парляменті. Вислід виборів вважається за найбільшу перемогу для політики президента де Ґоля.

Консерватисти здобули перемогу у виборах в Австрії

Відень. — В австрійських виборах, що відбулися в неділю 18-го листопада, рішальну перемогу здобула урядова Консервативна партія. На всіх 165 місць в австрійському парляменті, Консервативна партія матиме тепер 81. Після консерватистів найбільше число здобули їхні опоненти у виборах, але союзники в уряді — соціялісти. В новому парляменті вони матимуть 76 послів. Комуністична партія, що концентрувала свої передвиборчі зусилля на міських робітничих кварталах, не потрапила здобути ані одного місця. Коли мова про кількість здобутих голосів, то згідно з повідомленням міністерства внутрішніх справ Консервативна партія здобула 2,024,579, Соціялістична партія 1,960,590, права Партія Волі здобула 314,000 голосів і матиме вісім послів в парляменті, а комуністи дістали 135,482 голоси й ані одного місця в парляменті.

Заповідають зміни в західньо-німецькому уряді д-ра Конрада Аденауера

Мюнхен. — З урядових і півурядових заяв та повідомлень виходить, що західньонімецький уряд канцлера Конрада Аденауера може врятуватися перед більшою кризою тільки реорганізацією, зокрема усуненням з посту міністра оборони Франца Йозефа Штравса. Загроза кризи уряду виникла у зв'язку з голосним закриттям журналу „Дер Шпіґель" та арештом його редакторів, обвинувачених в зраді державних таємниць. „Дер Шпіґель" опублікував ряд одержаних секретів відносно західньо - німецької оборони, а міністер Штравс мав відіграти відповідну ролю в арешті редакторів того журналу, зокрема арешті Конрада Аглера, одного з редакторів, який мав написати статтю про слабість західньо - німецької оборони. Усунення міністра Штравса домагаються коаліційні партії, зокрема партія Вільних Демократів, погрожуючи своїм виступом з коаліції, що було б рівнозначне з повною урядовою кризою, бо без піддержки дієї партії канцлер Конрад Аденауер та його партія Християнських Демократів не могла б вдержатися при владі. Усунення міністра Штравса передбачається щойно після виборів у Баварії в найближчу неділю.

Нова книжка про совєтський злочин в Катині

Шикаґо. — Професор політичних наук Пенсилвенійського університету Й. К. Заводни видав у Видавництві Юніверситі оф Нотр Дам Пресс книжку під заголовком „Смерть в лісі", я якій дає певні докази на те, що це совєтська тайна поліція доконала страшного злочину в Катині, постріллявши тисячі польських офіцерів недалеко Смоленська. Між замордованими були і численні українці, які мусіли служити в польській армії. Справа цього жахливого морду виявилася на весні 1943-го року, коли німці зайняли були той терен і розкопали ями з помордованими. Проф. Заводни оскаржує президента Ф. Д. Рузвелта і прем'єра Вінстона Черчилла в тому, що вони знали про той жахливий злочин, але не дозволили опублікувати про це вісток. На процесі в Нюрнбергу представники СССР оскаржували німців в тому злочині, але не могли підтримати свою скаргу належними доказами. Тоді то союзники СССР погодилися в тому, що Катинь — це ніби „тайна другої світової війни". Але проф. Заводни в своїй книжці твердить таке: „Це було важливіше для Ф. Д. Рузвелта втримати СССР в протинімецькому таборі, ніж займатися справою Катиня".

У СВІТІ

● У Бельгії судовий процес проти 24-річної Зузанни ван де Пут за вбивство своєї новонародженої дитини „з милосердя", — що дитина народилась здеформована внаслідок заживання матір'ю талідоліду в стані вагітности, — той судовий процес став такою сензацією, що затихли навіть гострі спори між вальонцями і фляамандцями. Разом з названою головною оскарженою матір'ю вбитої дитини, обвинуваченими є її чоловік, сестра, мати і лікар, усі, що були причетні у спільному рішенні — подати немовляткові в молоці велику дозу насонних порошків. Дитина народилась без обох рамен. Мати і всі інші підсудні признались до вини. Суд звільнив всіх оскаржених.

● Дженмін Джіг Пао, офіційний орган китайської комуністичної партії виступив з обвинуваченням, що провідники Совєтського Союзу зрадили марксистські революційні принципи, приймаючи вимоги през. Кеннеді в справі Куби і його обіцянки, що ЗДА не порушать кубинської суверенности.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

За збереження миру

Міжнародна криза, що набрала загрозливих форм у зв'язку з перетворенням Куби на агресивну совєтську військову базу і рішучим виступом З'єдинених Держав Америки проти цієї чергової совєтської провокації, на перший погляд ніби злагіднилась. Щонайменше так твердять у своїх виступах дипломати. Також і публічна опінія частинно заспокоїлася, а частинно призвичаїлася до самого факту, що Москва контрабандою, прикриваючись брехливими запевненнями та спираючись на зовнішню байдужість і легковірність, перевезла і розбудувала на Кубі, під самим боком ЗДА, свої ракетні бази з їх технічною обслугою. Рішучий виступ президента Кеннеді в цій справі, встановлення бльокади і подивугідні успіхи американської повітряної розвідки поважно вплинули на заспокоєння публічної опінії.

Проте, публічна опінія все ще далеко не спокійна. Сьогодні мало хто з американців вірить, що совєтський розбишака справді забрав з Куби свої ракети, хоч так він запевняє і це, ніби, потверджує американська розвідка. У звичайного обивателя, не-політика і не-військовика ,виникає питання: якщо Хрущов брехав, що він не висилав на Кубу агресивної зброї, та, як можна йому повірити, що він її забрав? Правда, розвідка фотографічно встановила факт розмонтування споруд для випуску ракет, а літаки і навіть залоги американських воєнних кораблів, що переводять бльокаду, з віддалі обсервували навантажування та вивіз ракет на совєтських кораблях. Але хто може запевнити, що розібрано всі бази і вивезено всі ракети, якщо взагалі будь-які вивезено, а не влаштовано з вивозом маскаради для замилення американських очей?

Це тільки один аспект справи, а їх є багато більше: совєтські бомбовики на Кубі, що їх зараховано до агресивної зброї, розбудова на тому острові совєтської морської бази, піддержувані Москвою погрози Кастра відносно американської бази Гвантанамо та американських літаків, експорт комуністичної „революції" з Куби до інших країн Південної Америки і так без кінця. При цьому Куба далеко не єдина проблема в теперішній холодній війні.

Чи є виглляди на те, що з такої ситуації можна буде вийти без того „останнього, рішального бою", про який співається в совєтському „інтернаціоналі"? Навряд чи є сьогодні здорова і з почуттям відповідальности людина, яка не бажала б миру. Не можуть не бажати його й українці, бо ж ясне, як сонце, що одною з перших і найбільших жертв воєнного катаклізму була б знову Україна. І саме з цих міркувань і бажання оминути цей катаклізм українці завжди і всюди по боці тих, хто проповідує і обстоює, хто піддержує якнайбільш рішуче становище проти всіх комуно - московських затій і якнайбільш рішучу й активну політику вільного світу в користь визволення тих, що вже впали жертвою комуно - московської агресії й імперіялізму. Це бо єдине, що може давати надію на відвернення війни. Американське становище в справі совєтських ракет на Кубі це тільки потверджує. Правда, Америка ризикувала війною, але краще ризико війни, як сама війна.

Пригадується з стрілецьких оповідань, як то старшина виясиював стрільцеві, що найбільшою чеснотою вояка не є вмерти за батьківщину, але поступати так, щоб вороги його батьківщини вмирали. В світі було б далеко більше виглядів на відвернення війни, якби, замість капітулянтської концепції англійського філософа Россела „ліпше бути червоним, ніж мертвим („бетттер ред ден дед"), перед агресивною Московією з усією рішучістю поставлено дилему: або мирна, вільна й обмежена власною етнографічною територією або — мертва! Це запевнило б найреальніші вигляди на збереження миру.

Відвідини Аденауера

Приїзд канцлера Західньої Німеччини до ЗДА і його дводенні відвідини у Вашингтоні, сполучені з розмовами із президентом Кеннеді і державним секретарем Діном Раском, не внесли ніяких нових моментів у дружні й устабілізовані взаємини між цими країнами. Розмови Президента з Канцлером відбувались у дружній, традиційній при зустрічах представників обидвох держав, атмосфері, як це й підкреслено у проголошеному комунікаті. Обговорювано питання, актуальні вже здавна, впродовж довшого часу, здебільша ті самі, що були предметом переговорів під час попередніх зустрічей: проблема об'єднання Німеччини і справа Берліну, забезпечення свободи і безпеки Західнього Берліну, скріплення політичної і мілітарної сили НАТО, питання політичної й економічної інтеграції Европи. Проте, вага і значення цих нових, одинадцятих уже з черги відвідин канцлера Аденауера у ЗДА, чи точніше в Білому Домі, полягає в тому, що вони ще раз, особливо в теперішній ситуації, підтвердили стабільність реалізованої З'єдиненими Державами Америки і Західньою Німеччиною політики і незмінність встановлених понад 15 років тому напрямних, завдань і цілей. Це й підкреслено в окремому уступі комунікату такими словами: „Обидві сторони погодилися, що розв'язка німецького питання може відбутися тільки з допомогою збереження права самовизначення, свободи і життєздатности Берліну і що цього треба добиватися в усіх обставинах і всіма можливими засобами".

Деякі нові моменти в цьогорічну зустріч голів ЗДА і Західньої Німеччини внесла ще не вирішена цілком справа Куби. Наслідки зв'язаних з Кубою подій обговорювалось, як це стверджено в спільному комунікаті, в різних аспектах — і з погляду на загальну ситуацію, і з увагою на специфічні інтереси обидвох країн. При цьому стверджено, що обидві сторони співпрацюватимуть тісно і з повним довір'ям в оцінці й використовуванні можливостей, які виникнуть чи можуть виникнути у зв'язку з актуальним політичним розвитком. Газети коментують це ствердження здогадом, що Захід не може започатковувати ніяких важливіших вирішальних заходів для розв'язки Берлінської кризи, поки не буде вирішена цілковито кубинська криза. Куди виразніше про вплив кубинської кризи на взаємини між Сходом і Заходом, зокрема на ставлення ЗДА до Совєтського Союзу, говорив канцлер Аденауер під час своєї пресової конференції. Справа з Кубою — заявив він — була наглядною, дуже повчальною лекцією для Заходу, і ЗДА повинні з цієї лекції зробити єдиноможливий висновок, що політика ЗДА у взаєминах із Совєтським Союзом має бути твердою і рішучою. Зокрема цінним було ствердження Аденауера, що балачки про співіснування, чи коекзистенцію, вимагані совєтською стороною, залишаються цілком односторонніми, бо ж Совєти й не думають дотримувати пропаґованих ними коекзистенційних гасел і трактують їх тільки, як товар на експорт. Переконливим прикладом совєтського розуміння коекзистенції може бути справа Куби, яка підтвердила всю неправдивість й облуду Совєтів у їх заявах і переконуваннях, що вони, мовляв, не доставили Кубі ніякої аґресивної зброї.

Виступ канцлера Аденауера доказує, що подібних настанов у відношенні до Москви і пропаґованої нею коекзистенції дотримується і през. Кеннеді, який своєю реакцією на озброювання Куби совєтськими ракетами та бомбовиками довів, що в ставленні до совєтських замахів на свободу і безпеку ЗДА він може бути твердим і рішучим.

Ярослав Бурдидик

НА ФРОНТАХ ХОЛОДНОЇ І ГАРЯЧОЇ ВІЙНИ

Поруч кубинської проблеми, що приковує увагу не лише американського континенту, але й цілого світу, бо в ній заанґажувалися „по шию" дві найбільші мілітарні потуги, ЗДА і СССР, починає висуватися і назрівати у непередбачені наслідки новий пляцдарм, де перехрестилися суперечні інтереси двох інших велетнів — Індії і Китаю.

Хоч ці два пляцдарми розмежовані тисячами миль, вони являють собою спільну велику загрозу, — в обидвох випадках комунізм переходить від війни холодної до гарячої. Різниця поки що тільки в тому, що в Індії вже стріляють, а на Кубі незабаром можуть стріляти ... У цих двох конфліктах, в однаковій мірі, ЗДА і СССР намагаються не лише закріпити свої престижеві позиції, але й продемонструвати перед цілим світом наскільки котра сторона може заанґажуватися в аспекті політичному і мілітарному.

І так, щоб обтяжити посередньо червоний Китай, який напевно, якщо встигне зорганізувати всі свої бойові ресурси, почне домагатися від СССР звороту всіх тих далекосхідніх земель, що їх колись загарбала царська Росія, — Москва, не зважаючи на найгостріші протести Пейпінгу, постачає Індії літаки і деяке мілітарне устаткування. Англійська преса повідомляла, що на фронт Ладаху у перших днях війни перекинуто совєтськими турбоджетовими транспортовиками та гелікоптерами коло 20 000 індійського війська. Також побудовою в Індії великої металюрґійної фабрики й введенням там своїх „фахівців - техніків" Москва має на меті підсилити промосковські симпатії серед індійських комуністів. Зростаюче напруження у відносинах між СССР і Пейпінгом може тільки підтвердити давніші здогади західніх обсерваторів.

Це є незаперечний факт, що зудар між Індією і Китаєм, перший від часу проголошення незалежности Індії, струснув до основ цю країну, і вона з понижуючого її апізменського становища, що його речником був видалений тепер з уряду Крішна Менон, намагається перейти на оборонне становище. З останніх заяв прем'єра Неру, як і Чу Ен-лая, виходить, що конфлікт між цими двома країнами не має вигляду на скору злагоду. Неру з усією рішучістю заявляє, що він боронитиме цілість і незалежність Індії скільки б це не коштувало, а Чу Ен-лай твердить, що агресором є Індія. Індійський уряд спішно закуповує зброю в Америці і Англії, і це свідчить про те, що конфлікт буде поширюватися й поглиблюватися.

Щоб паралізувати впливи большевиків, які намагаються скапіталізувати і використати факт, що непідготована Індія опинилася віч-на-віч з агресивним Китаєм, ЗДА, а за ними Англія, Канада і навіть Франція, погодилися дати Індії воєнну допомогу. Частину легкої зброї, як кулемети, базуки і автоматичні рушниці, вже доставлено в Індію повітряною дорогою, а важку зброю і бойові машини доставлять кораблями, які вже незабаром мають причалити до індійських портів.

Західні військові фахівці твердять, що Хрущов та його дорадники не сподівалися, що ЗДА можуть так скоро змобілізувати свої сили, щоб зальокувати Кубу і в той самий час прийти з допомогою на другому фронті проти комунізму, аж у далекій Індії. Тож тепер Хрущов прибрався в тогу арбітра і почав дораджувати Індії, щоб вона негайно припинила воєнні дії. У відповідь на це Неру створив Оборонну Раду, що має координувати всі воєнні справи. Мирові переговори з Китаєм — заявив Неру — можуть розпочатися тільки тоді, коли китайські війська відійдуть на ті позиції, які вони займали перед початком наступу.

Військові коментатори Европи і Америки одноэгідно схвалюють індійське становище і гостро засуджують ролю Хрущова, як арбітра. Вони критикують також совєтське Міністерство оборони, що в ньому, як виходить, все ще має впливи „колегія старих маршалів", які, хоч і добилися високих ранґ в останній війні, але не набули досвіду і вміння правильно оцінювати всі ті зміни, які зайшли в світі протягом останніх 20 років. Переконливий доказ їхньої незорієнтованости — „передчасна" перебудова Куби на совєтську ракетну базу, яка не має тривкого запілля і яку, коли б зайшла конечність, можна спалити кількома атомовими бомбами.

Згадану вище критику можна посунути далі: совєтський ґенералітет все ще тримається концепції, за якою головну ролю у вирішуванні збройних зударів грає кількість модерно озброєного й опанцерованого війська. Натомість згідно з концепцією західніх військовиків, успіх у збройному зударі має перерішувати швидкість мобілізації і перекинення транспортовими засобами модерно озброєного війська на один чи на кілька пляцдармів водночас. В кубинському конфлікті ЗДА проявили ініціятиву, проворність і гнучкість, не розгубившись так, як розгубився Совєтський Союз.

У ПОЕТИЧНІЙ РОБІТНІ

Виходжу в сад,
у тінь старої липи
Із клаптіком паперу
й олівцем —
Димить із квітів
теплий меду випар,
І день біжить
з усміхненим лицем.

Опукле сонце,
мов бальон дитячий,
Що зачепивсь
за вітку у саду,
Над кленом висне
щедре і добряче,
А вітер стиха
грає на дуду.

Колишеться трави
мохнатий колос,
Несеться пошум
недалеких піль —
Я чую ніжний
мелодійний голос,
Не знаю, чий,
не відаю, звідкіль.

І олівець, мій
співробітник жвавий,
Та полохлива
гостя-муза втрьох
З старим Грінченком
в шкіряній оправі
Нанизують рядки
думок і строф.

Всміхаюся до нього
і до неї,
Ловлю лякливу
неповторну мить...
Зазуля на вербі
проказує хореї,
А теми — вітер,
що в саду шумить.

1938 Р. ЗАВАДОВИЧ

М. Д. Бачин

ВБИВНИКИ У МОСКВІ

Відень, — Під таким заголовком уздовж цілої сторінки надрукував віденський часопис „Ехо", у своїм недільнім додатку з листопада ц. р. редакційну статтю. Її підзаголовок: „З джунглів комуністичної таємної служби".

Австрія тепер у розпалі виборчої кампанії. Її столиця Відень слушно вважається одним з найбільших европейських культурних центрів, зосібна на музичному полі. До всіх мистців з країн, що колись в цілості або частинно належали до австро - угорської монархії, а передусім до москалів, гострі віденські критики дуже поблажливі. Але прекрасні концерти наших славних співачок у репрезентаційних віденських залях, з добре складеними і знаменито виконаними програмами: камерної співачки Мюнхену і солістки державної опери у Відні, Іри Маланюк та Євгенії Зарицької, що збирала похвали за виконання творів модерних композиторів на сценах Лондону і Парижу — не удостоїлися справедливої оцінки. Перша була ніби занадто стримана в інтерпретаціях, друга — занадто імпульсивна. 3-го листопада відбувся танковий вечір Роми Прийми в Камерному театрі. Дай, Боже, щоб її мистецькі осяги були відповідно оцінені. Оголошення були прихильні, бо і з цим бувають труднощі. Вряди-годи католицька преса приносить короткі відомості з української католицької церкви.

Тому особливо слід відзначити згадану вище статтю, хоч і в ній трапився ляпсус: обидві замордовані большевиками жертви названо, правда лише один раз, „екзильними румунами". Стаття цікаво складена і порушує дуже важливі політичні моменти. Також треба згадати, що віденська преса подавала трафаретні інформації з процесу в Карльсруге із якогось німецького пресбюра, короткі, сухі і скупі. Лише „Курір" приніс був після процесу сенсаційну вістку з Лондону, що Інтерполь (міжнародна поліція) зажадав додаткового слідства проти Сташинського у справі замордування в 1953 році в Німеччині польського священика Боринського.

Редакційна стаття „Ехо" починається ствердженням, що присуд Союзного Суду в Карльсруге в справі подвійного вбивці Богдана Сташинського був справді сенсаційний: „Цілий світ очікував, що по детальному, вичерпному признанні до обох огидних вбивств прийде всіми очікуваний присуд — на доживотню в'язницю. Але засуджено убивцю лише на вісім років ув'язнення. Як це можна пояснити? Пояснити можна тим, що суд, спираючись на німецькі карні закони, засудив його лише за „допомогу в убивстві", вважаючи за дійсних убивників Ребета і Бандери тих, що придумали і наказали виконати цей злочин — дійсних убивників з Москви. Чи таке рішення згідне з юридичними і психологічними даними?

За австрійським правом це неможливо , бо Сташинський стріляв з отруйної пістолі, маючи намір убити (§134 карного закону), отже був убивцею (§5 к. з.). Зате не можна сумніватися, що головна моральна вина спадає на совєтсько-російську централю вбивств, на Комітет Державної Безпеки — КҐБ.

„Офіцер - керівник", що був безпосереднім шефом Богдана Сташинського, купив у ярмарковій залі східнього Берліну собаку. Потім обидва поїхали до лісу і прив'язали її до дерева. За точними вказівками зверхника Сташинський імунізував себе, заживши пігулку, потім приклав пістолю, набиту плинними ціянкалі, до собаки і вистрілив. Вона упала мертва.

Отруйну пістолю сконструювали в Москві, а по успішному атентаті на Лева Ребета її вдосконалили. Все було точно скалькульовано, і це справді були б два не розкриті вбивства, якби Сташинський не признався.

Таємна зброя, вироблювана серіями.

Тодішній керівник КҐБ, Шелепін, особисто нагородив Сташинського, після доконаного вбивства, орденом „Червоного прапора". Опріч того, розпитував його докладно про перебіг і виконання атентату.

Зброю виробляли серіями в Москві. За даними зв'язкового старшини „Сергея", — розуміється, псевдонім, — і високого урядовця, що його називав Сташинський „чоловіком з Москви", смертоносні наслідки отруйної пістолі вже давніше випробувано на „ворогах СССР".

Тому, що Хрущов, ще за часів Сталіна, працював на Україні, де, до речі, не виконав поставленого йому політичного завдання, — постає гостре підозріння, що про все, зв'язане з українським визвольним рухом, він був точно інформований. Щоб всемогучий Кремль не був до деталів ознайомлений з такою важливою таємною зброєю і з її призначенням, це в такій тоталітарній державі, як СССР, взагалі виключене.

Чи Лапушник також?

Ця справа стосується нас, австрійців, безпосередньо. У травні 1962-го року втік до Австрії і з'явився до служби безпеки угорський громадянин, Беля Лапушник, підпоручник угорської шпигунської організації АВО. В підшивці свого плаща переніс він матеріяли про комуністичних аґентів на Заході. Лапушник був здоровий і сильний, коли прийшов до Австрії. Через місяць після того він уже не жив ... Нарікав на біль у горлі. Але ще частіше перед тим висловлював боязливу думку, що його можуть убити аґенти угорської таємної поліції. Медичне обслідування не виявило даних, що хтось був причетний до його смерти. Але сьогодні мусимо питатися: чи це щось означає?

Врешті, Лапушник не мусів згинути якраз з тієї вбивчої зброї, із якої згинули обидва екзильні українці. Можна припускати, що КҐБ має в своїх арсеналах ще й інші способи потай позбуватися небажаних осіб. Сташинський зізнав:

— Коли ми говорили про еміґрантів, то „Серґей" завжди був тієї думки, що єдиний спосіб привести їх до розуму, — позбутися їх. Це переконання виявилося не лише в розмовах із „Серґеєм". При кожній розмові з офіцерами КҐБ виразно підкреслювалось цей погляд.

Міністер внутрішніх справ,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Пекуча проблема транспорту

Живемо в країні, населення якої свої й чужі слушно охрестили „нацією на колесах". Більшість американців живе в околицях метрополій, але стара грецька назва міста - велетня — „метрополіс" вже перестаріла для означення найновішого типу великоміських скупчень. Американський словник збагатився на наших очах новим терміном для окреслення міст - суперветелнів: „меґаполіс".

Проблема транспортації мільйонових мас населення майбутніх „меґаполісів" належить до пекучих. Нещодавно президент Кеннеді пропонував був створити окремий департамент підміського і міського транспорту, але Конгрес відклав цю справу. За десять-двадцять років, якщо не буде радикальних змін, проблема щоденної „мандрівки народів" до праці і з праці може стати нестерпною, зокрема для індустрії.

Під сучасну пору відбувається завзяте змагання приватних авт із старими засобами транспорту. Деякі експерти вважають, що система „гайвеїв" у таких містах, як Лос Анджелес, вже не є вистачальною. В недалекому вже майбутньому ця система не задовольнятиме Ню Йорку, Шикаґо, Вашингтону і інших метрополій.

Нещодавно дорадники президента Кеннеді піддали думку: розв'язати справу транспорту на терені Вашингтону й околиці системою підземних залізниць. Тепер окрема комісія в столиці поважно обмірковує запропоновані інженерами проєкти такого коштовного, але найбільш реального й практичного пляну.

Сенатська Комісія для міжміської і закордонної торгівлі також пильно студіює всі зв'язані з транспортом справи під кутом господарських і торговельних калькуляцій. За її обчисленнями, найдешевшим засобом комунікації є залізнича сітка. Ціна переїзду залізницею одної особи на одну милю становить 2.6 цента. Далі йде підземка - собвей — 3.3 цента. Їзда автобусом виносить таку саму ціну. Велику конкуренцію залізницям і автобусам становлять приватні авта.

Як стверджує статистика, їзда автом — річ досить дорога: 3.5 - 4 центи від особи на одну милю. В підміському рухові авт здебільша одна особа, тобто лише водій, користується цим способом транспорту. Але враховуючи масу інших видатків на авто, а також його поступове „старіння", що обнижує вартість машини з кожним місяцем, їзда автом виносить фактично аж десять центів на одну милю. Тут не враховано видатків на паркування авта, а вони досить поважні. У бизнесовій секції міста велетня оплата за паркування протягом року становить $312, за шість миль від середмістя — $168, за п'ятнадцять миль — $132. Отже, щоденна їзда автом до праці вимагає великих грошей.

Проблема приватних авт у деяких містах або їхніх дільницях, наприклад, на Мангеттені в Ню Йорку, прибрала просто катастрофічних форм. До того ж авта затрують повітря газовими випарами.

Щоб рятувати кишені обивателів від непотрібних витрат на їзду автами до праці, а міста від немилосердного стиску соток тисяч автомашин, президент Кеннеді плянує — покищо для Вашингтону — радикальну зміну масової транспортації, що коштуватиме більйон долярів. У Сан Франсіско в найближчому часі плянують провести референдум, щоб коштом 792 мільйонів долярів радикально змодернізувати транспортову сітку, перекваліфікувавши систему масової комунікації на автобуси й трамваї нового типу. Ця система має охопити тридцять довколишніх міст. Те саме думають зробити в Лос Анджелесі.

Як сказано на початку, Конгрес відкинув пропозицію президента Кеннеді заснувати окремий департамент транспорту. Відкинув Конгрес також і другий проєкт: асигнувати п'ятсот мільйонів долярів на трирічний плян модернізації міського й підміського руху. Знавці цього діла певні, що новообраний Конгрес позитивно поставиться до урядових проєктів.

І. Л.

Борис Антоненко-Давидович

ЗА ШИРМОЮ

РОМАН

(36)

Олександер Іванович нахилявся до землі, мов беручи ломаку, але Жучка не рушила. Вона лише перестала вити й повернула до Олександра Івановича морду. У місячному світлі Олександер Іванович добре бачив усю її скорботну зігнуту статуру, і йому здалося, що в єдиному оці собаки ятриться така глибока, майже людська печаль, що йому аж защеміло серце і холодок пробіг поза спиною.

Жучка спроквола повела головою то в один, то в другий бік, немов без надії хотіла ще раз спробувати знайти в свіжому нічному повітрі щось назавжди втрачене, потім відвернулась і тихо подалась геть.

За хвилину вона завила в дальньому кутку двору, і Олександер Іванович знову побачив її задерту вгору морду, немов Жучка ревно плакала й скаржилась до неба на якесь своє невтішне собаче горе...

XVIII

Прийом в амбуляторії кінчався. Останнім увійшов колгоспний міраб[1] з своїм дванадцятирічним сином. Міраб обережно причинив за собою двері й з пошаною вклонився.

— Селям алейкум[2], доктор!

— Алейкум селям, — відповів Олександер Іванович і насупився.

Вже другий місяць міраб набридає йому з своїм сином, в якого, крім недокрів'я після рецидиву малярії, нічого немає. Але хлопець забрав собі в голову, що, коли він, пасучи худобу на березі Кара-Дар'ї, заснув, йому в рот влізла змія. Вона пролізла йому до черева й там уподобала собі місце. І ось хлопцеві нема від неї життя. Саме з того дня, запевняє і батько-міраб, хлопець почав марніти й занепадати.

І справді ,кожного разу, як хлопець приходив з батьком до амбуляторії, вигляд його ставав чимраз гірший. Хлопець майже нічого не їв, і ніякі ліки, всі ті препарати арсену й заліза ,що їх приписував йому Олександер Іванович, не допомагали. Бо ж таки хлопець, — каже батько, — не хворий, йому нічого не болить, от тільки змія, що розташувалася в його череві, єсе хлопчину й не дає покою... Чи не можна її якось виманити відтіля або вбити б?..

Довго й наполегливо переконував Олександер Іванович батька з сином, що це — омана, такого не може бути й ніякої змії в череві нема, але все було дарма. Міраб розводив руками, що мало означати: „Хто зна, може воно й так", а потім, зідхнувши, опускав руки на коліна, що означало вже: „А втім, чого тільки не буває на світі!.." На хлопця ж усі слова й старання Олександра Івановича не справляли ніякого враження. Він мовчки слухав лікаря, втупивши сумний погляд великих чорних очей у підлогу, і коли Олександрові Івановичу вже починало здаватися, що він зламав хворобливу дитячу вигадку, хлопець журно зідхав і показував пучкою на свій живіт:

— Ілан бар[3].

Олександрові Івановичу було шкода часу й енергії, що їх стільки він змарнував на цього малого пацієнта, а головне, починало дратувати власне безсилля перед затятістю незвичайного маніяка. Просто насварити й вигнати надокучливого батька з сином він не міг; усе ж хлопця треба було вважати за хворого. Можливо, що це була малярійна психоза, яку одного разу вже спостерігав він у літньої узбечки... Але що ж робити з хлопцем? Яким способом змусити його викинути з голови цю химеру про гадину? Психіятрія звичайно радить не потурати манії хворого, всіляко розвіювати її. Але як ти розвієш, коли всі слова тільки стукають у барабанні перетинки хлопця, не доходячи до його свідомости?..

І ось минулого разу, коли міраб уп'яте чи вшосте привів свого сина з майже згаслою надією дістати тут якусь допомогу, Олександрові Івановичу блиснула нова думка. Він дістав із аптечної шафи червоний стрептоцид, підійшов до виснаженого, байдужого до всього, крім своєї „змії", хлопця і сказав: „Якщо тобі справді залізла змія в живіт, то проковтни ці ліки, — вони вб'ють змію. Ти тільки пильнуй, як будеш мочитись: якщо побачиш червоне, значить змію вбито і це вже виходить із тебе її кров. Зрозумів?"

Плян Олександра Івановича був розрахований на те, що червоний стрептоцид густо забарвлює сечу, отже хлопець матиме незвичайне зорове враження, яке, може, вплине на його манію.

Хлопець мляво, але слухняно взяв тонесенькими смаглявими пальцями й ці ліки, не покладаючи особливої надії на їх цілючість, і сховав за пазуху.

Але сьогодні в хлопця був зовсім інший вигляд — він повеселішав, сором'язливо всміхався і навіть, здавалося, трохи погладшав на виду. Сівши на дзиґлика проти лікаря, він одразу ж урочисто заявив:

— Ілан йок![4]

А позад його, вдячно дивлячись на лікаря й киваючи головою, шепотів батько-міраб:

— Яхші! Джуда яхші! Рахмет!..[5]

— Сам бачив, — казав далі хлопчина, — багато, дуже багато крови вийшло: велика змія була!..

З вулиці крізь відчинене вікно долетів гуркіт мотора й ущух перед лікарняною брамою.

Збентежена Таскіра тривожно встала з-за столу й кинулась до вікна.

— До нас, Олександре Івановичу! Мабуть, Ходжаєв, комісія... — сказала вона пошепки й зблідла. Вона вже встигла побувати в неділю в районі й наслухалась там усяких страхів про нового завідувача облвідділу охорони здоров'я.

Тільки но встиг Олександер Іванович зробити запис в амбуляторній картці хворого й хотів покласти її до картотеки, як двері відчинились і до кабінету твердими, впевненими кроками зайшов чоловік у полотняному кітелі й таких же штанях та кашкеті. За ним увійшла, обережно принюхуючись до повітря амбуляторії, районовий маріолог Пісочкіна.

---

[1] Міраб — спеціяльна посада в колгоспах Узбекістану — особа, що реґулює розподіл арикової води на плянтаціях, ланах і городах.

[2] Селям алейкум! — доброго здоров'я!

[3] Ілан бар — змія є.

[4] Ілан йок — змії нема.

[5] Яхші! Джуда яхші! Рахмет — добре. Дуже добре! Дякую.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ. ОПІКА І ДОПОМОГА ЦИМ ІНВАЛІДАМ — СПРАВА НАШОЇ ЧЕСТИ І ПОВИННОСТИ!

ПОЖЕРТВИ СЛАТИ НА АДРЕСУ: SOCIAL SERVICE OF UKRAINIAN WAR VETERANS, 1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia 41, Pa., U.S.A.

Дмитро Ревуцький

МИКОЛА ЛИСЕНКО

(2)

Повернувшись після Петербургу назавжди до Києва, рік по році випускає Лисенко цілу низку славетних своїх збірок (сім збірок народних пісень (по 40 пісень, тільки в VII — 42) для одного голосу з супроводом фортепіяновим (перші три збірки вийшли в світ 1868 — I, 1869 — II та 1876 — III), двадцять десятків пісень для хору, збірка обрядових пісень, шкільні розкладки та ін.). Величезна культурна робота, якої самої досить, щоб назавжди записати ім'я того, хто її зробив, на сторінках історії культури! Непереможна сила, що таїлася в глибині душі, повела Лисенка на тяжкий шлях української культурної роботи, із нащадка в значній мірі зросійщеної аристократії вона зробила палкого прихильника простого народу, вогненного пропагатора творчости цього народу.

Поряд із фортепіяновими творами (найбільша кількість їх припадає на роки 1876-1877) ретельно працює М. В. над композицією музики до слів із „Кобзаря" Шевченкового, що з протягом часу складає сім капітальних серій. За ними йдуть пісні на слова І. Франка, Л. Українки, В. Гете та інших (до 40 номерів). Дитячі опери „Коза Дереза", „Зима й весна", „Пан Коцький"); оперети („Наталка Полтавка", „Утоплена", „Енеїда" та музика до п'єс М. Старицького („Чарівний сон", „Остання ніч"), Л. М. Старицької - Черняхівської („Сафо") доповнюють картину широкої музичної діяльности композитора. Останні праці його — велика опера „Тарас Бульба" та одноактова опера на слова Л. М. Старицької - Черняхівської "Nocturno" — лебедина пісня композиторова (1912 рік).

Треба підкреслити, що вся ця колосальна праця робилася після тяжкої цілоденної роботи педагогічної[5], коли для неї уривалася частина ночі, а то й уся ніч. Та й не тільки композиторській та педагогічній діяльності присвячує М. В. дні свої й ночі — він виявляє себе взагалі громадським діячем широкого маштабу: друкує перші теоретичні розвідки в царині історії української музики, гуртує прекрасні хори із студентської молоді, що розносять по всій Україні і пропагують перлини пісенної творчости; діяльний член „Старої Громади" протягом довгих років, він об'єднує українське громадянство, засновуючи перший український клюб, де й далі бере якнайжвавішу участь у боротьбі громадській і особливо мистецькій. Не відмовляється М. В. від енергійної участи і в таких невдачних за старого режиму громадських підприємствах, як організація літературно - музичних гуртків (київське „Литер.-артистич. Общество", Музично - літературне товариство „Баян" і т. под.).

Правдиво писала українська преса про М. В.: „Лисенко був одним із найдужчих пропаґаторів українства, що своєю непереможною силою здобував для нього все нові й нові позиції навіть там, куди іншим діячам ніяк було й доступитись. Де не брала ні наука ні письменство, де спинявся розум і логіка, туди йшла українська пісня — і перед нею розкривалися і двері й душі, м'якли серця і приймали віщого посланця відродження України" („Рада" 1912, ч. 247).

Немало утисків зазнав на своєму віку М. В. Доводилося йому й бути „під надзором", і просто сидіти у в'язниці (див. „Спогади про М. В. Лисенка" Г. Коваленка-Коломацького, К. 1913, передр. з Ілюстров. України", стр. 20), та довелося йому зазнати й солодкої втіхи — загального визнання, загальної громадської пошани. Року 1893 бучно вітала Україна славетного свого співця з нагоди 25-річного ювілею музичної діяльности, а ще бучніше, ще голосніше пролунала слава його під час 35-річного ювілею р. 1903. Найбільші міста України влаштували урочисті свята з виставами та концертами, особливо ж величнo вітали М. В. під час подорожі по Галичині.

Та невблаганна смерть вже віяла крилом своїм над славним музикою, і 24 жовтня (ст. ст.) 1912 року жорстокий приступ грудної жаби раптом перервав багате й різностороннє життя композиторове в повнім розцвіті сил і горіння. Поховано його на Байковому кладовищі, улюбленому місці студенства 60-х років, де воно залюбки збиралося виспівувати хором українських пісень під керуванням студента Миколи Лисенка.

Не даремне порівнюють Лисенка із Глінкою, батьком російської музики, або з Ґріґом, що прославив норвезьку музику, — Лисенко такий же основоположник, перший український національний композитор. Треба було мати велику силу волі і самовідданість, щоб зректися можливости посісти капельмайстерську посаду в петербурзькій Маріїнській опері — і з того широкого шляху, принадного для кожного музики-творця, зійти на вузькі та круті манівці голодного існування українського музики!

Для цього треба було мати не аби-яку віру в своє діло! Іван Франко колись такими приблизно словами характеризував таку працю польському робітникові, що захотів був працювати на українській культурній ниві: „Ото бачиш, сину, плесо, — то ж візьми хлудину й бий по ньому, щоб у тебе залишалися круги. Вода буде стирати ті круги, нищити твою працю, а ти лиш бий. Бий день, бий тиждень, бий місяць, аж поки не навчишся терпіти. Отоді вже, коли навчишся, сину, терпіти, тоді йди й працюй на українській ниві!.."

Всі матеріяли для поданої вище статті взято з родинних спогадів сім'ї Старицьких-Черняхівських та Лисенків, із ст. М. Старицького „К биографии Н. В. Лысенка" („Киевская Старина" 1903. XII. 441-482); ст. Олени Пчілки — „Спогади й думки про М. Лисенка" („Літературно - Науковий Вістник", Київ, 1913. I. 56-73 та II. 235-254); ст. Філярета Колесси — „Народній напрям в творчості Миколи Лисенка („Літер.-Науковий Вістник", Київ, 1913. II. 254-263) та інших документів, що переховуються в Київському Музеї Діячів Української Культури. Крім цих праць варто ще зазначити: В. Шепотьєв — „Н. В. Лисенко", Полтава, 1913. В. Кривусів-Борецький — „Ватько укр. музики — Микола Лисенко", К. 1920. С. Єфремов —„Торжество украинской песни" („Киев. Стар." 1904. I, 141). М. Комаров видрукував показника творчости Лисенкової за 1868-1903 рр. в „Киев. Стар." (1904. I). Чимало літератури пізнішої зазначено в виданні Музею Укр. Діячів Науки та Мистецтва — „Каталог виставки, присвяченої Миколі Лисенкові з нагоди 85-ліття з дня його народження і 15-ліття з дня смерти", К. 1927.

ТВОРЧІСТЬ

Москва XVII віку, як відомо, широко користувалася культурними силами України. З ростом російської державности зростає й музична культура її за рахунок окраїн. В кінці XVIII віку в культурному музичному житті Москви ясно накреслюються дві тенденції: 1) засвоюються вироблені Европою засоби до втілення й заходи до оформлення звукової стихії, 2) поступово проточуються народні й національні смаки в асимільовані форми західньо-европейської музики.[6] Україна, що колись вела перед у культурному житті московському, централізаційною політикою Романових доводиться до занепаду. Вона з перших часів їх царювання віддає їм найкращі свої сили, що прижиаються по столицях і на вівтар „загальної" культури віддають порив своєї творчости й свою обдарованість. Ще талановитий Теофан Прокопович виявляє в своїй творчості українські свої особливості, талановитого ж сина його (побічного) Г. М. Теплова (1711-1779) розвідка А. Римського-Корсакова в кінцевому висновкові гордо називає „прадедушкою *руского* романса".[7]

Високообдарованого українського хлопця, Максима Созонтовича Березовського (1745-1777), беруть до Придворної Капели, потім посилають у науку до Больонії, після блискучого закінчення роблять професором мітичної Катеринославської Музичної Академії, і нарешті інтриґами й зневаженням доводять до того, що він перерізує собі горлянку.[8]

[5] Протягом багатьох років М. В. викладав музику в Київському жіночому інституті, по приватних школах („по независящим обстоятельствам" двері „Импер. Музыкального Училища", пізніш консерваторії, для нього були закриті), давав приватні лекції і нарешті із 1904 року відкрив свою власну школу, нині Інститут імени М. Лисенка.

[6] Див. Б. В. Асафьев „Об исследовании русской музыки XVIII века и двух операх Бортнянского" („Музыка и музыкальный быт старой России". Academia, Ленингр., 1927, т. I, стор. 8 та далі).

[7] А. Н. Римский-Корсаков. — „Г. Н. Теплов и его музыкальный сборник „Между делом безделье". (Там же, стор. 57)

[8] М. П. Алексеев — „Максим Березовский" (відтиск із збірки „Посев", Одесса).

● Головний керівник торговельного відділу автомобільної корпорації Крайслер Байрон Ніколс передбачає, що велике число проданих авт в цьому році спричинить загальний ріст економіки, і внаслідок того не буде економічної знижки, яку дехто передбачав в 1963-му році.

ПРОФ. Д-Р МИКОЛА ЄВДОКИМОВИЧ ЄФРЕМОВ

(Посмертна згадка)

13 вересня 1962 року несподівано помер на 58 році життя проф. Микола Євдокимович Єфремов. Покійний належав до славної когорти українських учених, які внесли багато нового не лише в українську, а й світову наукову скарбницю.

М. Єфремов народився 7-го травня 1904 року. В 1929 році закінчив Гірничий факультет Донського Політехнічного Інституту в Новочеркаську. В 1938 році він одержав ступінь кандидата наук, а в 1942 році — доктора. Наукові інтереси покійного були надзвичайно широкі і різноманітні. Він відзначився в спеціяльних наукових колах як широко відомий дослідник в галузі мінералогії, геології, геохемії та космохемії. Головні мінералогічні праці Миколи Єфремова присвячені магнезіяльним силікатам Кубанщини, Приазов'я, Північного Кавказу, Уралу та Кольського півострова (останнє під час заслання), фосфатам та залізорудним мінералам Керченського та Таманського півостровів, сульфатам Кубанщини та Північного Кавказу.

М. Єфремов відкрив та описав 12 нових мінералів, назви й опис яких ввійшли в загальновизнані світові довідники по мінералогогії, такі як Max H. Hey Index of Mineral Species and Varieties Arranged Chemically — British Museum. London 1950, або — L. G. Spencer Neinteenth List of New Mineral Names. The Mineralogical Magazine, vol. 29, No. 218, London 1962.

Багато цих мінералів носять назви запозичені з назв українських місцевостей, як: Azovskite (Азовськіт), Labite (від назви річки Велика Лаба на Кубанщині), Bedenite (від назви найвищої гори на Кубанщині Беден). Як знак пошани й визнання наукових досягнень М. Єфремова — один з нових мінералів був названий його ім'ям, як Efremovite.

Як геолог М. Єфремов досліджував Урал, Арктику (на засланні), Приазов'я, а головним чином Кубанщину та Північний Кавказ. Його досліди над родовищами мінералів України, як наприклад Таманські та Керченські поклади залізних руд, Нікопольські та Лабинські поклади мангану, Бедентські поклади хроміту, Новоросійські поклади мерґелю, — мають велике наукове економічне значення для України.

Велике значення мають теоретичні роботи М. Єфремова в галузі хемії та фізики. Одна з основних праць в цьому напрямі має назву: „Нова форма періодичної системи хемічних елементів, як відображення закономірностей еволюції матерії", інші праці: „Періодична система йонів", „Нова метода вирахування йонних радіюсів", „Закон гетероморфії" та інші. В своїх роботах М. Єфремов подав цілком нову систему хемічних елементів, яку можна було б назвати йонно-валентною.

М. Єфремов був не тільки першорядним дослідником, а й талановитим професором-педагогом. Він викладав геологію і мінералогію в Українському Технічно - господарському Інституті в Регенсбурзі і в УНРРА Університеті в Мюнхені. Свою працю "Entwicklung der chemishen Elemente" автор присвятив українській студіюючій молоді. В Европі М. Єфремов брав участь у трьох наукових конгресах, в тому числі в конгресі німецьких мінералогів (22-28 серпня 1950 року). У ЗДА М. Єфремов брав участь у численних наукових конгресах американських наукових установ й товариств, членом яких він був. Він був членом Нюйоркської Академії Наук, Американського геофізичного товариства, Геологічного т-ва Америки, Мінералогічного товариства Америки, Американського т-ва фізиків та багатьох інших організацій. Він зробив багато доповідей на засіданнях Природничого відділу Української Вільної Академії Наук, Математично - природописної лікарської секції Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, Т-ва Українських інженерів в Америці, Українського Технічного Інституту. М. Єфремов залишив велику наукову спадщину — 80 монографій, статтей, розвідок в галузі мінералогії, геології, фізики та геохемії. Зокрема велика стаття покійного була вміщена в "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U. S. Vol. 11, 1952., No. 4 (6): An Innovation in the Understanding of Mendeleyev's Periodical Law."

Багато з його сміливих наукових ідей і гіпотез чекають на дальшу розробку в майбутньому. Великою заслугою М. Єфремова є те, що він гідно репрезентував українську науку перед вільним науковим світом.

Проф. д-р О. Архімович

ВБИВНИКИ У МОСКВІ

(Закінчення з стор 2-ої)

Афріч, видав повідомлення, з якого виходило, що Лапушнік помер натуральною смертю. Ця заява видана в найліпшій вірі, Але чи — згідно із свідченнями Сташинського — і цей випадок не розкриває нові перспективи?

Чи не можна віднести до Австрії і до справи Лапушника те, що сказав президент Союзної Судової Палати д-р Ягуш в Карльсруге: „Пригноблює і тривожить, що правителі Кремлю, не зважаючи на нормальні дипломатичні зв'язки з Німецькою Союзною Республікою, давали накази виконувати вбивства на території цієї республіки. Цим совєти били німецькі карні закони і самих себе по обличчю".

Найтяжче прибиті: жінки

Найтрагічнішу ролю в цій драмі призначила доля жінкам — дружині убивника, дружинам і донькам жертв.

Німка Інґе Поль була тією жінкою, яка допровадила Б. Сташинського до того, що він відмовився доконати третього вбивства. Оскільки можна йому вірити . . .

Але не можна заперечити, що він Інґу Поль справді любить. Він оженився з нею. Коли Інґа завагітніла, зверхники з КҐБ наказали йому, щоб він добився зігнання плоду. Треба стати в положення нещасливої молодої жінки, зрозуміти її душевні переживання, бо вона напевно довідалася про цей звірячий наказ. Так виглядає комуністичне ущасливлення людства на практиці.

Сташинському дозволили, щоб його жінка народила дитину. Але немовлятко вмерло по чотирьох місяцях. Чи це була кара Божа, чи може й тут Москва мочала свої руки? Ця загадка, мабуть, не буде ніколи розв'язана.

В зворушливих словах розповідала дочка Степана Бандери, 22-літня Наталка, про долю свого батька і своєї родини, що тепер живе в Америці. Вона говорила:

„Мій Батько завжди мусів жити під чужим прізвищем. Упродовж багатьох літ, дитиною, я цього не розуміла. Але сьогодні я вже знаю, чому. Тому він носив при собі зброю. Ми ніде не знаходили постійного пристановища, в Інсбруку, в Оберав чи, врешті, в Мюнхені. Моя мама так, як і мій тато, походить зі священичої родини, вона боролася всім тілом і душею, при боці мого батька, в його важкій визвольній боротьбі".

Не можна собі уявити, яке сильне почуття національної приналежности має український нарід, таке сильне, якеми іншим народам, зокрема німецького походження, бажали б, щоб вони мали. Тут вибухає джерело сили, з якого, надіймося, колись ще воскресне свобода українського народу.

Ті, що дають накази з Москви, хіба лише сміються з тих „сантиментів". Той самий цинізм, який вони виявили в підготові скритовбивства, показали вони й пізніше: кілька разів старалися представити Сташинського брехуном, німецьким аґентом і провокатором. Але тому, що докази промовляли проти них, залишили ті спроби. Немилосердно і жорстоко ведеться підземна шпигунська війна, незчисленні її жертви.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Храмове Свято у Брукилині

Покрова, храмове свято української православної громади в Брукилині, яка зорганізувалася цього року.

Ця громада розростається і збираються вірні до своєї рідної стріхи.

Напочатку, як завжди, є труднощі, бо треба починати з нічого. Але Стараннями вірних винайняли приміщення, обладнали його, щоб можна було відправляти Служби Божі, а о. Лев Веселовський подарував декілька образів та інше.

Купили чашу і все до неї потрібне. На св. Покрову, на храмове свято, на престолі лежало новооправлене, позолочене прекрасне Євангеліє.

Настоятель о. Павло Вагнівський, промовляючи до вірних, зазначив, що всі, хто пожертвував і пожертвує на Євангеліє, буде записаний на першій його сторінці і ім'я жертводавця буде згадуване в молитвах.

Після Служби Божої Сестрицтво під головуванням Дади Андре зорганізувало спільний обід. Масова участь, повні столи, дружня атмосфера виповнили другу частину храмового свята.

Отець Павло благословив обід, закликав вірних до дальшої праці, та творення більшої громади. Гарно промовляв п. Іванів. Він розказав присутнім за „старі часи", як творилось церковне життя на терені Америки та побажав всім найкращого.

Виступало більше промовців і всі вони стверджували наш ріст і бажали дальшого успіху.

Гарно виконано декілька сольоспівів, Особливо в багатьох покотились сльози при виконанні сольоспіву паном В. Кіндратенком з Гардфорду пісні „Мамо".

Було декілька дуетів, а потім всі заспівали разом. Потанцювали, повеселились, породинному.

Треба додати, що всі діти були за одним окремим столом, вони теж відзначали храмове наше свято.

Щира подяка за це нашому Сестрицтву, за їх таку клопітливу працю.

І мені пригадалась рідна сторона. В моєму селі теж Покрова була храмовим святом. Не було вже церкви, не кликали церковні дзвони, але люди, по - старому звичаю, справляли храм. Тоді прибували рідні, знайомі, обідали, випивали по чарці, ділились своїми щоденними турботами і чекали чогось кращого. Та те краще не приходило...

Тепер, хоч і далеко від рідного краю, ми робимо це на чужині, і знову чекаючи чогось кращого... І воно прийде! Коли будемо творити своє національне життя, коли будемо зорганізовані в свої українські релігійні громади, а не тинятись по чужих. Бруклин є великий, є маса православних українців і для цієї новозорганізованої громади і для настоятеля о. Вагнівського є поле до попису, а Консисторія Української Православної Церкви в Америці нам допоможе. І та думка, щоб ми мали своє власне приміщення, стане дійсністю.

М. І.

З життя УВАН в Канаді

Роковини заснування Академії Наук. В половині листопада припадають роковини заснування Української Академії Наук у Києві (1918 р.) й УВАН у діяспорі (1945). З цієї нагоди відбудеться Наукова Сесія Уван у Вінніпеґу з доповіддю пані О. Дучимінської з Міннеаполісу й виставкою картин пані М. Ґарасовської -Дачишин із Шикаґо.

Другий зшиток Етимологічного Словника проф. Яр. Рудницького здано до друку. Він охоплюватиме сторінки 97—192 й вийде в 1963 р. Передплата на обидва зшитки $ 6, в книгарському продажу по $ 4 за зшиток.

Доповідь про українське назвознавство в УВАН виголосив у неділю 21-го жовтня мґр. Володимир Жила. Він дав широкий огляд розвитку цієї науки на Заході й основно обговорив українські праці в цій ділянці таких учених як Сумцов, Охримович, Франко, Сімович і ін. Наприкінці торкнувся серії УВАН „Ономастика", основаної в 1951 р. проф. Яр. Рудницьким, що в 1962 році осягнула 25 чисел.

Товариство Прихильників УВАН у Вінніпеґу під головуванням д-ра М. І. Мандрики розгорнуло живу діяльність в напрямі придбання фондів для науково-видавничої праці УВАН у Канаді. Вислано окреме звернення до свідоміших громадян у Канаді й виготовлено збіркові списки на Фонд УВАН.

Видання УВАН. В друку находиться монографія пані О. Копач про Н. Королеву, четвертий том фольклорних матеріялів проф. Яр Рудницького. Праця Св. Гординського вже появилася друком.

Бібліотека УВАН відкрита кожної п'ятниці для наукової праці. Останніми часами бібліотека поповнилася новими виданнями з обміну й пожертв. М. ін. Академія Наук у Братіславі звернулася з пропозицією обмінюватися виданнями. В Бібліотеці працюють безкорисно пані проф. К. Антонович, пані д-р С. Жмуркевич і панна Олена Негрич.

Ювілей УВУ. УВАН у Канаді візьме активну участь у відзначенні ювілею сорокріччя Українського Вільного Університету з Праги, що його плянує Товариство Прихильників УВУ в Вінніпеґу на день 3-го грудня 1962 під головуванням проф. С. Жука.

Президент плянує зорганізувати Внутрішній Корпус Миру

Вашинґтон. — Президент Кеннеді, вдоволений із повних успіхів Корпусу Миру, який працює в численних закордонних країнах, 17-го листопада найменував окремий Комітет із членів свого кабінету, який має розглянути всі „за" і „проти" арґументи в справі організації Внутрішнього Корпусу Миру, що діяв би у ЗДА. Цей Комітет має здати звіт Президентові до 1-го січня 1963 року. Якщо цей звіт буде прихильний, то уряд ще в січні внесе відповідний законопроєкт до Конґресу. Комітет очолює головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді; інші члени Комітету: секретар праці Віллард Вірц, секретар внутрішніх справ Стюарт Л. Юдолл і секретар здоров'я, виховання і добродійности Антоні Селебрізі. Крім того членами Комітету будуть: директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, директор Бюджетового Бюра Дейвід Белл і адміністратор Будівельної і Фінансової Аґенції Роберт С. Вівер. Члени Внутрішнього Корпусу Миру працювали б як добровольці в ділянці добродійности, шпиталях, опікувалися сезоновими робітниками, що прибувають до ЗДА з Мехіка; зайняті були б в міських нетрях, в індійських резерваціях, у в'язницях і т.п. У ЗДА 32 мільйони осіб живуть нижче рівня, на якому вони могли б жити. Президент звертається до американців, щоб ділом відповіли на те, що вони зможуть зробити для цієї країни.

Зі спорту

„ТРИЗУБ" — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" 6:1 (3:1)

Філядельфія, 11-го листопада. — „Чорноморська Січ" виступила до відплатних змагань з „Тризубом" за мистецтво Американської Футбольної Ліґи з шістьома змагунами, які не грали в першій зустрічі цих двох українських клюбів. Це були: Голуб на воротах, Силик на помочі, Чайка на правому крилі, брати Довгалюки на лучнику і центрі, та Павлишин, який зараз на початку заступав пораненого Саварина. В загальному склад „Чорноморської Січі" в Нюарку був кращим настільки, що він уявляв собою монолітну дружину, змагуни якої співділяли і себе взаїмно розуміли, чого бракувало цим разом у Філядельфії.

Незалежно від висліду, змагання були емоційними і багатими в цікаві ситуації. Вже в першій хвилині здобула „Чорноморська Січ" ведення зі стрілу Чайки, який одержав подачу від Ради, найкращого в нападі „чорноморців". В блискавковій акції Рада „переїхав" Бородяка, а Чайка закінчив її сильним стрілом. Такий стан тривав до 15 хвилини, коли Ферейра I вирівняв. Ці ворота були вершком майстерности: подачу Ноги горою прийняв на голову Манджіні, опісля Чижович продовжив її головою до Ферейри, а цей вмістив головою м'яч у праве віконце. Такий ґоль зробив би враження і на Футбольній олімпіяді. П'ять хвилин пізніше Чижович підвищив вислід сильним стрілом з вільного. Треба ствердити з признанням, що „Чорноморська Січ" не тільки не розгубилася, але своїми небезпечними проривами не раз загрожувала тризубівським воротам. В 42-ій хвилині Ферейра I устійнив вислід половини 3:1 з подачі Ноги.

В початковій фазі другої півгри „Чорноморська Січ" робила враження своєю завзятістю, що хоче поправити вислід. Але ворота Чижовича з подачі Ноги в 55-ій хв. остаточно перерішили долю гостей. Після цього настав період зосереджених атак на ворога січовиків, серед яких „Чорноморська Січ" обмежувалася до проривів, а дефензивні лінії її починалися жертвенною грою. Все таки годі було їм встоятися перед фізично тугим і боєздатним нападом „Тризубба". У 88-ій хвилині Олівер з подачі Чижовича здобув п'яті, а в останній хвилині Нога з подачі Яковина шості ворота.

„Чорноморській Січі", яка грає із завзяттям та сильною волею перемоги, треба б, на мою думку, таких поповнень: ще одного доброго оборонця, ще одного доброго помічника і двох добрих стрільців у нападі.

Склади дружин: „Тризуб": Варварюк, Бородяк, Рач, Кравець, Ферейра II, Ілай, Нога, Манджіні, Ферейра I, Чижович, Олівер. (Мерч. Яковина, Горзелінґ, Куденко).

„Чорноморська Січ": Голуб, Саварин, Павлишин, Силик, Каздоба, Понось, Чайка, Довгалюк I, Довгалюк II, МекЛавд, Рада, (Савицький, Бенедетто).

Суддя: Каллаган. — Глядачів коло двох тисяч.

Яр К-ий

44 українські громади, що склали більші суми на пам'ятник Т. Шевченкові

По день 30-го вересня 1962 включно на будову Пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні зложили більшу суму чим $ 1,000 наступні громади:

Шикаґо, Ілл. $20,206.57.
Ню Йорк (Манг. - Бронкс) $18,251.74.
Філядельфія, Па. $16,866.75.
Клівленд, Огайо $12,374.60.
Воффало, Н. Й. $10,327.46.
Нюарк, Н. Дж. 10,090.96.
Дітройт-Вест, Миш. $9,639.25.
Дітройт-Іст, Миш. $7,519.92.
Міннеаполіс, Мінн. $5,875.09.
Рачестер, Н. Й. $5,851.00.
Сиракюз, Н. Й. $4,915.41.
Балтімор, Мд. $4,127.75.
Питсбурґ, Па. $3,892.87.
Йонґставн, Огайо $3,778.00.
Джерзі Сити, Н. Дж. $3,698.55.
Честер, Па. $3,331.62.
Вруклин, Н. Й. $3,227.00.
Гартфорд, Конн. $3,210.00.
Елизабет, Н. Дж. $2,632.40.
Ню Гейвен, Конн. $2,615.05.
Пасейк, Н. Дж. $2,556.23.
Ембрідж, Па. $2,146.00.
Бриджпорт, Конн. $1,973.47
Милвил, Н. Дж. $1,917.23.
Трой, Н. Й. $1,896.49.
Ню Бронсвик, Н. Дж. $1,855.00
Трентон, Н. Дж. $1,751.71.
Скрентон, Па. $1,733.00.
Бостон, Масс. $1,721.00.
Вунсакет, Р. Айл. $1,891.55.
Коговс, Н. Й. $1,608.00.
Гемстед, Н. Й. $1,433.00.
Вашингтон, ДК $1,317.00.
Аллентавн, Па. $1,268.80.
Омага, Небр. $1,252.00.
Лос Анджелес, Кал. $1,234.00.
Кантон, Огайо $ 1,203.27.
Сан Франсіско, Кал. $ 1,152.00.
Вотервлит, Н. Й. $1,152.00.
Мекиз Ракс, Па. $ 1,145.00.
Розфорд-Толідо, Огайо $1,127.00.
Перт Амбой, Н. Дж. $1,111.60.
Ню Бритен, Конн. $1,099.00.
Маямі, Флор. $ 1,090.28.

Головна Управа К. П. Шевченкові закликає всі українські громади до посиленої збірки, щоб оце число громад до кінця 1962 року принаймні подвоїти.

Комітет у Воффало, Н. Й., одинокий виповнив призначену квоту $ 10,000 і збірку продовжує.

Громади з квотами нижче $ 1,000 не вчислені до цього виказу.

Суми подані з поодиноких місцевостей, є зібрані місцевими Комітетами, або надіслані до Краєвого Комітету безпосередньо поодинокими жертводавцями.

Датки поодиноких жертводавців є вписані на рахунок громади, де жертводавець живе (подав свою адресу).

Від січня 1962 (тоді було 37 громад з датками понад $ 1,000) — прибуло 7 громад від того часу.

Загальна сума датків від виказаних 44 громад дає $ 189,050.62.

Ван Аллен проєктує вишколювати науковців на астронавтів

Кембрідж, Масс. — Професор фізики в Стейтовому університеті Айови д-р Джеймс А. Ван Аллен заявив на пресовій конференції в Массачусетському Технологічному Інституті, що найближчого літа на Землі не буде сліду з тієї радіяції, яка виникла була внаслідок атомових вибухів на великій висоті над Пацифіком. Науковці назвали іменем Ван Аллена той пояс радіяції, який є високо над Землею. Д-р Ван Аллен домагався, щоб зорганізувати окремий інститут, де можна було б вишколювати науковців, фізиків і метеорологів, на астронавтів. На його думку між 180 мільйонами американців знайдуться 50 таких науковців, які відповідали б фізичним умовам астронавтів, які відбувати можуть лети по космічних просторах. „Ми виступаємо проти такої уяви про науковця, який є стариком, що йому трясуться ноги", — казав д-р Ван Аллен.

Віче в Міннеаполісі, Міннесота

Заходами Організацій Визвольного Фронту Твин Сіті, 7 жовтня, о год. 4 по пол. в авдиторії школи св. Константина в Міннеаполісі відбулось протикомуністичне протестаційне віче, в зв'язку з процесом Богдана Сташинського, вбивника Степана Бандери та д-ра Лева Ребета.

Вічем проводила Президія в складі: предсідник д-р М. Козак, секретар В. Лісович, члени президії о. Л. Дорош та проф. В. Пакуляк.

Доповідь в українській мові виголосив інж. Яр. Карпяк, пояснення в англійській мові дав п. П. Пелешко. Відчитано резолюції українською і англійською мовами, які присутні прийняли одноголосно. Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Ярослав Карпяк,
секретар ООЧСУ

Посмертні згадки

Д-р Борис АНДРІЄВСЬКИЙ — член Т-ва „Сокіл", Відд. 336 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, помер в дні 20-го жовтня 1962 року. Покійний походив з Бесали, пов. Полтава, Україна. Полишив у смутку дружину Галину, доньку Ольгу і брата Дмитра у Зах. Німеччині. Похорон відбувся з пох. заведення до української православної церкви св. Володимира Великого, а з церкви на цвинтар до Бавнд Бруку, Ню Джерзі. Покійного поховано при участи Родини, Приятелів та Членів Т-ва. — Вічна Йому Пам'ять!

Гр. Кисіль, секр.

Николай БОЙЧУК — член Т-ва „Запорожська Січ", Відд. 245 УНСоюзу в Трентоні, Н. Дж., помер дня 24-го жовтня 1962 року, на 79-му році життя. Покійний народився в с. Космач, пов. Печеніжин, Галичина. Полишив у смутку дружину Дору, 2 доньки: Марію і Анну, і 2 синів: Івана і Стефана. Похорон відбувся 27-го жовтня ц. р., в укр. прав. церкві св. Тройці, а опісля на місцевий парафіяльний цвинтар. — В. И. П.!

Н. Сабат, рек. секр.

Теодор МИКИТКА — довголітній член 170 Відд. УНСоюзу в Маямі, Флорида, відійшов у Вічність, по довгій недузі, в дні 26-го жовтня 1962 р., проживши 72 роки. Покійний народився 1890 р. в селі Заланів, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину, 5 синів: Михайла, Івана, Иосифа, Стаха і Теодора, доньку Анну, 13 внуків і 3 правнуків. Похорон відбувся у понеділок, 29-го жовтня ц. р., з пох. заведення до укр. кат. церкви Пресв. Діви Марії на Флеглер вул. в Маямі, на цвинтар Флеґер Меморіял. — В. И. П.!

І. Грабар, секр.

Микита САВЯК — член 390-го Відділу УНСоюзу в Брістолі, Конн., помер на 78-му році життя, по короткій недузі. Покійний народився 1884 року в селі Тадани, пов. Камінка Струмілова, Західня Україна. Полишив у великому смутку дружину Домінію, сина, 2 замужні доньки та 12 внуків. Панахида була відправлена в середу 31-го жовтня 1962 року, в пох. заведенні, а Похорон відбувся 1-го листопада цього року, з пох. заведення до української кат. церкви в Terryville, Conn., а відтак на український кат. цвинтар св. Михаїла в Terryvile, Conn. — Вічна Йому Пам'ять!

П. Вугрин, секр.

ТАРЗАН, ч. 4942. Ведуть на смерть!

...A NEW DAY DAWNED, AND THE FITFUL CONFINEMENT OF THE PRISONERS WAS CLIMAXED BY OMINOUS DRUMBEATS.

...Вже знов світало, як каприне ув'язнення полонених завершилося дивним биттям в барабани.

А тоді з'явився злий Болар — Ходіть, — сміявся він. — Вже час для вашого кінця.

THE HALF-BREED'S MALICIOUS HUMOR WAS SOON CLARIFIED. FOR THE PRISONERS WERE ESCORTED TOWARD A STEEP CLIFF!

Злощий гумор мішанця швидко виявився, бо в'язнів вели в напрямі до берега стрімкої скелі!